

Landets fylkeskommuner

Deres ref.:
Vår ref.: 15/4938-1
Saksbehandler: Rolf Hansen
Dato: 13.05.2015

Invitasjon til deltagelse i kartlegging og utviklingsarbeid om «NÆRMILJØ OG LOKALSAMFUNN SOM FREMMER FOLKEHELSE» - Tilskudd Kap. 719.60.

Med bakgrunn i statsbudsjettet for 2015, kap. 719.60, inviterer Helsedirektoratet fylkeskommunene til å søke om deltakelse i utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. Utviklingsarbeidet er ledd i implementering av folkehelse loven. Utviklingsarbeidet skal inkludere et utvalg kommuner i flere fylker, der det skal legges til rette for medvirkning fra befolkningen i kartlegging og identifisering om nærmiljø- og lokalsamfunnskvaliteter som fremmer helse og trivsel. Arbeidet skal forankres i folkehelseovens § 5 c om faktorer i miljø og lokalsamfunn, som kan ha positiv eller negativ innvirkning på folkehelse. Dette skal inngå i kommunenes oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer (§ 5) som kunnskapsgrunnlag for kommunale planprosesser og tiltak etter plan- og bygningsloven.

I folkehelseloven er kommunene gitt et stort ansvar for iverksetting, gjennomføring og oppfølging av folkehelsearbeidet. Loven stiller krav, foruten oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer, til systematikk og planforankring gjennom kommuneplanprosessen. God stedsutvikling og gode lokalsamfunn har stor betydning for livskvalitet, trivsel og helse. Folkehelsemeldingen, Meld. St. 34 (2012-13), kapittel 3.3.1, løfter fram helsefremmende steds-, nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling som et forsterket innsatsområde i folkehelsepolitikken. Det vises forøvrig også til Meld. St.19 (2014-15) Folkehelsemeldingen, Mestring og muligheter, kapittel 6.1-6.2.

Helsedirektoratet har i samarbeid med 24 kommuner i 5 fylkeskommuner og 4 høyskoler/universiteter initiert et utprøvningsprosjekt om utvikling av kunnskap om sammenhenger mellom folkehelse og ulike faktorer i nærmiljøet og hvordan disse virker inn på helsen. Erfaringer fra utviklingsarbeidet «Folkehelse og nærmiljøkvaliteter» (Rapport: IS- 0483) viser blant annet betydningen av å etablere samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner og høyskoler/universiteter som ledd i regional og lokal kompetansebygging. Det gis sterkere legitimitet og forankring innad i kommuner og fylkeskommuner. Kunnskap fra rapporten skal også bidra som grunnlag for videre arbeid med «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse».

Helsedirektoratet har også igangsatt prosjekter for å dokumentere praksis, utvikle metodikk og spre eksempler fra lokalt folkehelsearbeid på områdene helsekonsekvensutredning, oversikt over folkehelsen og oppfølging av folkehelsemål. Prosjektene følges av forskningsmiljøer.

Høsten 2015 er det kommune- og fylkestingsvalg. I følge plan- og bygningsloven, paragraf 10-1, har kommunene plikt til å utarbeide kommunal planstrategi senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyret. Etter paragraf 6 i folkehelseloven skal oversikten over helsetilstanden og

Helsedirektoratet - Divisjon folkehelse

Avdeling miljø og helse
Rolf Hansen, tlf.: 24163351

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

påvirkningsfaktorer drøftes politisk og bør inngå som grunnlag i arbeidet med kommunal planstrategi. For å kunne bidra til utvikling av et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig i oversikts - arbeidet, inviterer Helsedirektoratet fylkeskommunene til å søke om deltakelse til prosjektet: «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse».

HVEM KAN SØKE

Fylkeskommunen må inngå samarbeid med minst tre kommuner i fylket. Det forutsettes at kommunene er valgt ut gjennom åpne søknadsprosesser. Fylkeskommunen skal være søker og prosjekteier, og det er den som skal samordne prosjektet regionalt, har overordnet ansvar for framdriften (følge med rollen) og står økonomisk og administrativt ansvarlig overfor Helsedirektoratet. Det må foreligge samarbeidsavtale mellom kommunene og fylkeskommunen. Det tas sikte på å gjennomføre et 3-årig utviklingsarbeid som inkluderer tiltak i utvalgte kommuner og fylker. Kommuner, fylkeskommuner og regionale høgskoler/universitet deltar i utviklingsarbeidet.

MÅL

Hovedproblemstillinger for utviklingsarbeidet er hvordan kartlegge og identifisere nærmiljøkvaliteter gjennom medvirkning fra lokalbefolkningen.

Målsettingen er: Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.

Delmål:

- Bedre kvalitative utfordringsoversikter på folkehelseområdet som kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og beslutningsprosesser.
- Bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, og om hvordan folk har det i lokalsamfunnene.
- Utvikling av egnede metoder i medvirkningsarbeidet.
- Å legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringer.
- Tilrettelegging for kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjoner om nærmiljø og lokalsamfunnskvaliteters betydning for folkehelse.

FØRINGER FOR TILSKUDET

Fylkeskommuner som ønsker å delta i prosjektet forplikter seg til å inngå samarbeid med minst tre kommuner i fylket. Av budsjettmessige grunner avgrenses antall deltakende fylkeskommuner til 7.

Fylkeskommuner innstiller og velger ut kommuner som får tilskudd. Kommuner søker og rapporterer til fylkeskommunen som gir en samlet tilbakemelding til Helsedirektoratet. Som en del av søknadsprosedyren vil det bli lagt vekt på at fylkeskommuner og kommuner skal bidra med egne ressurser. Dette må framgå av søknaden fra fylkeskommunen til Helsedirektoratet. Kommuner utvikler kunnskap og eksempler på hvordan nærmiljø- og lokalsamfunnskvaliteter kan integreres i kommuneplanarbeidet.

Via fylkeskommunen formidles erfaringer fra eksempelkommuner, regionalt og sentralt via etablerte nettverk. Veiledning og understøttende tiltak bør inngå som en del av formidlingsarbeidet

Nærmere om føringer for tilskuddet:

1. Fylkeskommunen innstiller og velger ut minst 3 kommuner, med inntil 400 000 kr til hver kommune, for kartlegging, innhenting og identifisere nærmiljøkvaliteter om faktorer i nærmiljø og lokalsamfunn som kan ha positiv eller negativ innvirkning på folkehelsen. Deler av midlene kan også brukes til «frikjøp» av ressurspersoner i kommunen.

2. Kunnskapsgrunnlaget fra nærmiljøkartleggingen og medvirkningsprosesser innarbeides i folkehelseoversikten og inngår som grunnlag for planarbeidet. Dette prosessarbeidet kan skje i samhandling med fylkeskommunen, utdanningsinstitusjoner, Helsedirektoratet og andre.
3. Tildelte midler skal dessuten dekke utgifter til regionale konferanser og formidling av erfaringer, kommuneeksempler, i samarbeid med fylkeskommunen.
4. Deler av midlene skal gå til å etablere kontakt og samarbeid med høgskole/universitet og sikre «en – følge – med» rolle for kompetansebygging og integrering av nærmiljø og folkehelse i utdanninger.
5. Fylkeskommunene bes i søknaden legge ved en prosjektbeskrivelse om innhold, innretning og budsjett.

Det forventes at fylkeskommuner har det regionale prosjektlederansvaret og har en pådrivende og koordinerende rolle i prosjektarbeidet. Helsedirektoratet legger opp til en understøttende rolle overfor fylkeskommuner som deltar i utviklingsarbeidet. I prosjektsøknaden bør forventninger til Helsedirektoratets rolle framgå.

Det vises for øvrig til punkt 6-7 i Regelverket for ordningen

Fordeling av midler for - søknadsprosess

Helsedirektoratet oppfordrer fylkeskommuner som ønsker deltakelse i kartlegging og utviklingsarbeid om «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse» om å søke tilskudd over kapittel 719 post 60 på statsbudsjettet for 2015. Den totale budsjetttrammen for tilskuddsordningen er på 15,5 millioner kroner, jfr. Prop.1 S (2014-2015) – post 719.60. (Helse- og omsorgsdepartementet).

Kontaktpersoner i Helsedirektoratet

Spørsmål om søknad kan rettes til Asle Moltumyr på telefon 24 16 31 69/91 54 87 91, mail: aem@helsedir.no Rolf Hansen på telefon: 24 16 33 51, mail: rha@helsedir.no eller Heidi Fadum på telefon: 24 16 34 74, mail: hum@helsedir.no

Søknadsfrist til Helsedirektoratet er **15. august 2015**. Det søkes via Altinn.

Vennlig hilsen

Ole Trygve Stigen e.f.
divisjonsdirektør

Jakob Linhave
avdelingsdirektør

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Kopi:

Fylkesmannsembeter og Norsk nettverk for forskning og utdanning på helsefremming
Fylkesmannsembeter og Norsk nettverk for forskning og utdanning på helsefremming

